

rgne iz dosadašnjeg posmatranja plan-0. god ostvariti se i tako stati u enika — boraca

atko Livojević

RSTVA — ALA

čište u ovakvim S druge strane polji pregled eksploatacije nacija, da će u ovoj dobiti nove izikala.

redbi odsada će podarenje na određena državna nazirući pri organa narodne privredna podulanom ulova i otće vode u zakupirati brigade, ubi davati proizvodnibolovne dozvole. se oblasti ukinut ugovori o zakupu m zadrugama i ni sa novim prodarenje na otadama bit će poluzeću za iskorišćenjskih voda »Šarom poduzeću u 'ode, koje dolaze iskorištavanje pu-

tem republikanskog državnog sektora proglašene su republikanskim vodama, a sve ostale lokalnim.

Nova Uredba predviđa da će svako lice koje se želi baviti ribolovom bilo profesionalnim ili sportskim morati imati ribolovne karte, koje će kotarski narodni odbori izdavati tek na osnovu ribolovne dozvole izdane od državnih privrednih poduzeća. Preko svojih brigada, a djelomično putem zadružnog i sportsko-udničarskog sektora privredna poduzeća organizirat će pravilno ribarenje i prema tome voditi prvu brigu o snabdijevanju naših trudbenika svježom ribom.

Uprava i gospodarenje na otvorenim nizinskim vodama u kotarima Donji Miholjac, Đakovo, Našice, Oraševica, Ostrojek, Podravska Slatina, Valpovo i Vu-

kovar povjerena je državnom poduzeću »Šaran« u Osijeku, a za kotare Nova Gradiška, Slav. Brod, Vinkovci i Županja državnom poduzeću u Slavonskom Brodu.

U vezi s reorganizacijom slatkovodnog ribarstva uprave državnih poduzeća već su počele osmivati svoje ribarske brigade. Ribari u tim brigadama imat će postavljene norme i ako ih budu prebacivali isto će tako kao i radnici ostalih privrednih grana moći biti proglašavani za udarnike. Već se sada osjeća živ interes za ovu organizaciju rada, prebacuju se pokusne norme ulova, a što je najvažnije ribari u svojim brigadama koristit će sve povlastice garantiranog snabdijevanja i socijalnog osiguranja.

Božo Plevnik

UZGOJ PATAKA NA RIBNJACIMA

Na ribnjacima u NRH bilo je i prije pokušaja, da se uporedo sa gajenjem ribe uvede i uzgoj pataka — jer se navodno mogu bolje iskoristiti površine ribnjaka. Pored toga patke donasaju i naročitu korist uzgoju ribe, jer su proždrljive, pa intenzivnom izmjenom tvrti đubre ribnjake. Na ribnjacima u Zdenčini pokušao je bivši vlasnik još 1934. godine uvesti masovni uzgoj Pekin-pataka no unatoč znatnih investicija i dobre organizacije, uzgoj pataka bio je brzo napušten, jer je očekivana dobit od novo uvedene grame izostala. U 1945. ponovno je dala stručna ruska literatura podstrek, da se izvrše pokusi sa pačegojstvom na ribnjacima, i uvede ribarsko-pačarsko gospodarenje, a prema podacima, da se navodno po 1 ha ribnjaka

može uzgojiti 200—250 kom pataka, polazeći sa iskroz pogrešne pretpostavke, da se mogu patke isto tako kao i riba nasadivati u ribnjak — određeni broj ribe na stanovitu površinu.

Klod mas je bilo i prije peradarskih farmi, ali posebnih farmi, na kojima bi se gajile samo patke, nije bilo. Tim povodom uvela je Ribnjačarska Centrala uzgoj pataka na ribnjacima u Zdenčini 1946. godine. Osnovno matično jato bilo je teško sastaviti. Rasno čistih pataka nije se moglo nabaviti, barem ne u većim količinama, s toga je osnutak rasplodnog jata pataka bio u Zdenčini težak i skup posao. Pačja jata kupovana su po selima okolice Velike Gorice, prenašana u Zagreb i ovdje inkubirana. Postotak valjenja ovako sakupljenih i

inkubiranih pačjih jaja bio je jedva 20%. Izvaljeni pačici prevažani su dalje radi uzgoja u Zdenčinu. Slabom valjenju pataka bio je uzrok, što je kod nakupa sabrano dosta starih jaja, a znatan dio jaja izgubio je plodnost, jer je zametak kod prenašanja uslijed trešnje bio oštećen. Pored toga prvo uzgojeno jato pataka bilo je vrlo nejednoliko i šareno.

U drugoj godini uzgoja 1947. god. nabavljeni su vlastiti inkubatori, a za pačegojstvo bio je namješten iskusan peradar. Postepeno nabavljeno je više komada plemenitih Pekin-pataka i postavljeno jednolično rasplodno jato kvalitetnih pataka, pa je u drugoj godini uzgoj, stavljen na solidniju bazu, dao bolje rezultate. Pored toga uz vodećeg peradara osposobljen je bio i potreban broj omladinaca sa zadatkom, da do godine vode samostalno uzgoj pataka i na ostalim ribnjacima.

U trećoj godini uzgoja već su prenesena veća jata pataka u rasplodne svrhe na ribnjake u Končanici i Grudnjak, gdje su već bile pripremljene inkubatorske stanice, i izgrađeni pačnjaci.

U četvrtoj godini pačegojstva, već su patke gajene na ribnjacima Poljana i Vranskom Jezeru u Dalmaciji, tako da je u 1949. godini uzgoj pataka bio zaveden na pet raznih objekata.

Najveći broj inkubatora sa najbrojnijim jatom pataka ostao je i dalje u Zdenčini, i oдавle su potekla sva ostala jata rasplodnih pataka. Inkubatore je nabavila Tvornica Rade Končar, sa kapacitetom svaki 600 komada kokošjih odnosno 450 kom. pačjih jaja, sa grijanjem na lampe. Inkubatorima su rukovali peradari osposobljeni na tečaju u Zdenčini. Rad inkubatora domaće izradbe je zadovoljio. Svega je bilo u dva slučaja mezgode, eksplozija lampe, opekline i manji požar. Umjetne kvočke za

njegu malih pačića izrađene su u vlastitim radionicama na ribnjacima u obliku metalnih zvona zagrijavanih toplom vodom.

Uz inkubatorske stanice izgrađeni su i pačnjaci od opeke solidne izradbe. Gdje je to bilo moguće, korištene su za pačnjake već od prije postojeće podesne zgrade. Na brzinu skalupljenih pačnjaka, jeftine izradbe bilo je vrlo malo, a pokazali su se nepodesnima i nesigurnima. U pačnjake provizorne izrade provaljivali su preko krova kroz trsku i daske vođenj parcovi, lasice i tvorci, pa su gubici od štetočina bili toliki, da su jeftino izgrađene nastambe bile zapravo nesigurne i skupe.

Smještaj nastambi za patke bio je svuda u neposrednoj blizini ribnjaka, ili kanala, koji imaju vezu sa ribnjacima. No solidno izgrađene nastambe su nepokretne i vezane uz isto mjesto i okoliš, a to je za slučaj zaraznog oboljenja nepovoljno, jer se patke svake godine kreću na istom mjestu zaraženog terena, a to je uznokovalo visok mortalitet.

Ishrana i čuvanje malih pačića u prvim danima traži mnogo zalaganja i njege. Tu je potreban stalan nadzor, sklambjati pačiće pred nevremenom, obrana od brojnih neprijatelja (svraka, vrana, škanjac, parcovi, lasice, tvor i lisica). Sve to stalno vreba danju i noću na patke. Uz to je najuži okoliš ribnjaka okružen velikim šumama, a tu je sve puno divljači, koja grabi patke. U nekoliko slučajeva lisice su danju dolazile u centar pačegojstva i odvlačile odrasle patke. Noću pak u slabijoj nastambi bilo je u nekoliko navrata poklano 20 pa i do 80 komada pataka. Obrana od štetnika, koji su uzrokovali tolike gubitke, nalagala je, da se nastambe za patke izgrade što solidnije i na okupu. A to je isto tako jedan od

đene su u vla-
bnjacima u ob-
javanih toplo-

ce izgrađeni su
lidne izradbe.
korištene su za
stojeće podesne
pljenih pačnja-
je vrlo malo, a
nima i mesigur-
vizorne izrade
ova kroz trsku
lasice i tvorci,
a bili toliki, da
stambe bile za-

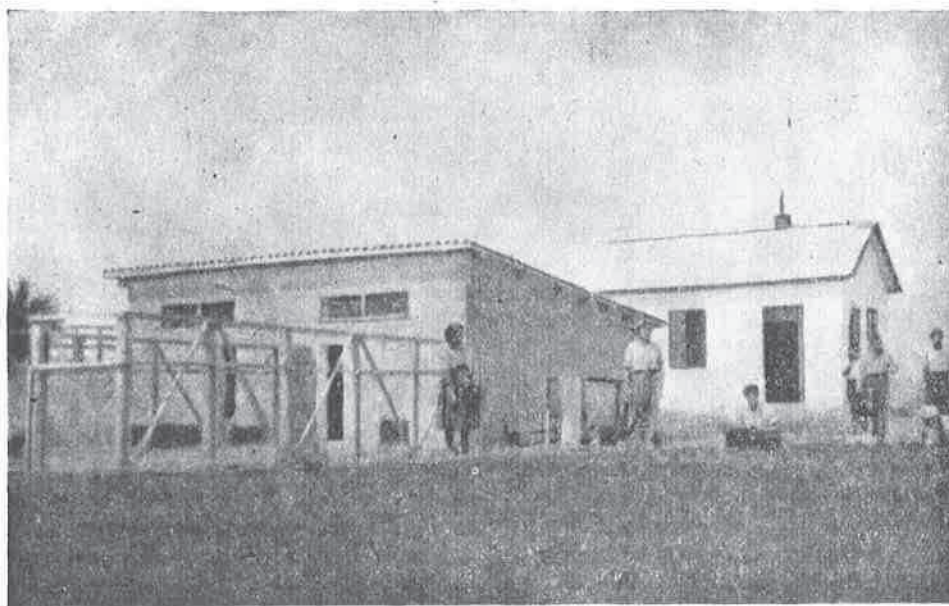
za patke bio je
ližini ribnjaka,
ezu sa ribnjaci-
re nastambe su
isto mjesto i
j zaraznog obo-
se patke svake
mjestu zaraže-
znokovalo visok

lih pačića u pr-
go zalaganja i
stalan nadzor,
nevremenom,
tijaelja (svraka,
i, lasice, tvor i
eba danju i no-
ajuži okoliš rib-
šumama, a tu
oja grabi patke.
lasice su danju
gojstva i odvla-
i pak u slabijoj
liko navrata po-
omada pataka.
ji su uzrokovali
a je, da se na-
e što solidnije i
tako jedan od

razloga, da se male patke, a i odrasle
ne mogu držati rasijane na ogromnim
prostorima ribnjaka, gdje bi koristile
prirodnu pašu, već se moraju držati sa-
kupljene na razmjerno uskom prostoru,
gdje masovno držane brzo iskoriste pri-
rodnu hranu, te se moraju izdašnije
hraniti dodanom hranom. S toga ras-
položiva prirodna hrana na ogromnim
prostorima ribnjaka za uzgoj malih pa-

čića praktično je nedokučiva, i ne može
se iskoristiti.

Odrasle patke u starosti 3—4 mjeseca
otpremanae su na tržište, jer se dalje
njihovo držanje ne rentira, osim ako se
drže u rasplodne svrhe. Odrasle patke
mogu se slobodnije kretati, i puštati
na ispašu u obližnje ribnjake. No zapa-
ženo je, da odrasle patke traže pašu sa-
mo na plitkim ribnjacima sa niskim vo-

Inkubatorska stanica

OPET JEDAN...

Državno poduzeće »Šaran« u Osijeku
prijavilo je narodnim vlastima Stevana
Novakovića i njegovu brata, obojicu iz
Erduta, što su uhvativši jednoga soma
od 50 kg težine prodali ga u selo po
švicerskim cijenama, mjesto da su ga
prema preuzetoj obavezi predali držav-

nom poduzeću. I Novaković je našao
izgovor za svoj postupak kao i ostali
ovakovi »ribari«: som je već bio mrtav.
U ostalom, da je i bilo tako, on ga je
morao predati i mrtvog, kako to pro-
pisi i obaveze nalažu.

R II. L.

dostajem, gdje mogu po tlu ribnjaka kljunom brljati, dok na ribnjake sa većim vodostajem uopće ne idu. Dakle odrasle patke drže se samo plitkih ribnjaka, a u ovima se uzgaja šaranski mlađ, i tu kao proždrljivci, koji pomamno hvataju sitni šaranski mlađ, čine samo štetu. Što više redovita je pojava, da odrasle patke svakoga dana idu na ribnjake u vrijeme kad se hrani šaranski mlađ, plivaju iza čamca koji razvaža riblju hranu, i na hramilištima rone, otimaju mlađu hranu, a razgone i žderu same šarance. Patke navaljuju i u zimovnike, i to napose u one bazene, gdje se drže sitni šaranci i linjaci, pa tu rone i harače po uzgojnoj ribi. Od divlje ribe patke jedu sve vrste bijele ribe i karase, dok ostalu divlju ribu, koja nije baš za nikakvu korist na ribnjacima, patuljasti somić, sunčani karas, grgeč, i balavac (*Acerina cernua*) patka uopće ne će da jede, već uništava sitnu uzgojnu ribu. Ta činjenica bila je i prije poznata, pa je na ribnjacima bilo zabranjeno namještenicima držati patke, odnosno patkama je bio onemogućen pristup u mrestilišta, uzgojišta i zimovnike. Patke kao i sva ostala pernata divljač koja se zadržava na ribnjacima, rasadnici su crijevnih parazita (*Ligula simplicissima*), koji napadaju ribu. Ako se pak stalno drže na ribnjacima patke u velikom broju, one mogu za uspješno gajenje ribe postati velika zapreka. No pored toga sa odraslim patkama isto treba brižljive strpljivosti pogotovo u ljeti, jer se u večer ne daju iz vode, pa ih valja ganjati iz vode i prenašati u nastambe, ako naima izostanu nekoliko noći van nastambe, nestanu, budu ugrabljene od divljači.

Po sakupljenim statističkim podacima, tokom uzgoja pataka, ovdje donosimo brojke višegodišnjih zapazanja:

Rasplodna jata pataka bila su sastavljena od 18—20% mužjaka. Na svaku

patku nosilicu otpada godišnje 47 kom. snesenih jaja. Maksimalni prosjek 52 kom, minimalni 35 komada. Postotak snesenih jaja preko čitave godine kretao se ovako:

mjesec:	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.
%	4	5	21	32	23	10,5
mjesec:	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
%	1,9	1,5	—	—	0,5	0,5

Od ukupno inkubiranih jaja bilo je prosječno izvaljeno 43 kom. pačića. Maksimalno izvaljeno 45%, minimalno 28%.

Kod pataka od 4 tjedna starosti bio je mortalitet 58%, a kod pataka starijih od 4 tjedna 33%. Konačno od ukupnoga broja izvaljenih pataka, uzgojeno je bilo svega 9% odraslih pataka, odnosno od broja inkubiranih jaja 5%. Ovako visok mortalitet uzrokovan je u prvom redu od masovne zaraze paratif, crijevnih nametnika, i u manjem dijelu od nedovoljne ishrane (*Avitaminoza*), a prema stručnom nalazu razudbe Patološkog instituta Veterinarskog fakulteta u Zagrebu. Ali znatan dio pačića uništili su brojni štetnici. Hrana malih pačića sastojala se od velike količine sitno kosanog zelenja, i smjese u glavnom kukuruzne prekrupe, ribljeg brašna, mekinja, uljane sačme i zobi. Uz to je dodano prosječno 7,3% divlje ribe u sirovom stanju sitno kosano, ili kuhano. U više slučajeva bilo je ugušenja od ribljih kostiju kod malih pačića. Odrasle rasplodne patke mjesečno su trošile prosječno 4,3 kg hrane, u glavnom kukuruz. Najmanje hrane trošile su patke u mjesecima julu i augustu, za 35% manje od mjesečnog prosjeka, jer u tim mjesecima ima u vodi mnogo naravnih hrane planktona, ali i ribljega mlađa, koji se izdašno hrani kukuruznim brašnom. Konačni rezultat uzgoja pataka bio je, da je na 100 kom. rasplodnog jata uspjele prosječno uzgojiti sa-

lišnje 47 kom.
ni prosjek 52
uda. Postotak
ve godine kre-

IV. V. VI.
32 23 10,5
X. XI. XII
— 0,5 0,6

jaja bilo je
m. pačića. Ma-
%, minimalno

na starosti bio
pataka stari-
ačno od ukup-
taka, uzgojeno
ih pataka, od-
anih jaja 5%.
uzrokovana je u
zaraze paratif,
manjem dijelu
(Avitaminoza),
u razudbe Pa-
narskog fakul-
tan dio pačića
i. Hrana malih
velike količine
smjese u glav-
e, ribljeg bra-
ime i zobi. Uz
3% divlje ribe
kosano, ili ku-
ilo je ugušenja
lih pačića. Od-
jesečno su tro-
me, u glavnom
ane trošile su
i augustu, za
g prosjeka, jer
odi mnogo na-
ali i ribljega
uni kukuruznim
tat uzgoja pa-
kom. rasplod-
no uzgojiti sa-

mo 180 kom odraslih pataka preko 3 mj
starih.

Mnogo je unosniji posao prodavati
rasplodna jaja Pekin-pataka ili jedan
dan stare pačice drugim uzgajalima,
ali kod toga posla izlišne su površine
ribnjaka. Od ukupnoga broja proizve-
denih pačjih jaja 70% stavljeno je u
vlastite inkubatore, 8% utrošeno je u
radničkim menzama ribnjačarstva, a
22% jaja prodano je u rasplodne svrhe.

Na ribnjacima u Zdenčini uz masovni
uzgoj pataka vršen je i uzgoj svinja za
službu radničkog snabdijevanja. Ako se
poredi uzgoj pataka sa uzgojem svinja,
i to napose na ovim od prije zapuštenim
ribnjacima, koji obiluju divljom ribom,
i štetnom vodenom florom, to je uzgoj
svinja uz pomoć površina ribnjaka dao
daleko bolje rezultate od uzgoja pata-
ka. Svinje ne izbiraju divlju ribu, i je-
du sve od reda presno ili kuhano, a živu
ribu ne grabe, kao patke. Pored toga
žderu po ribnjacima sjeme vodenog
oraška, i time čine veliku uslugu, jer
uništavaju sjeme ove vodene nevolje.
A to se očituje kod napretka mršavih
svinja. Za 1 kg uzgojenih svinja u Zden-
čini, potrebno je bilo samo 3,5 kg hra-
ne, dok je za uzgoj 1 kg patke trebalo,
uzevši u obzir mortalitet i držanje ras-
plodnoga jata, 11 kg hrane. Kod uzgoja
ribe u Zdenčini potrebno je bilo za
1 kg ribe samo 1,8 kg hrane.

Ali kod uzgoja pataka, općenito uze-
to, bilo je i pozitivnih strana. U prvom
redu ogromna jata posve bijelih pataka
na nepreglednim vodenim površinama
ribnjaka ostavljaju vanredni utisak kod
svakoga, koji posjeti ribnjake: vanred-
na propaganda za pačegojstvo. Gotovo
na svakoj Peradarskoj izložbi u Zagre-
bu izlagana su i jata posve bijelih Pe-
kin-pataka od najvećeg producenta pa-
taka u NRH Ribnjačarske Centrale. —
Izložene patke po svojoj visokoj kvali-

iteti odnijele su uvijek prvu nagradu.
A na zadnjoj Peradarskoj izložbi odni-
jele su uz prvu nagradu povrh toga i
»Šampionat«. Uzgoj i selekcija pataka
u Zdenčini vršena je marnim nastoja-
njem peradarskog majstora Eichinger
Lovre, koji je uspio od malobrojnog i
rasno slabog materijala uzgojiti prvo-
klasan rasplodni materijal Pekin-pata-
ka u velikom broju. U Zdenčini je ospo-
sobljeno više omladinaca za samostalne
peradare. Iz pačegojstva Zdenčina po-
tekla su mnogobrojna osnovna jata,
koja se danas uzgajaju na raznim eko-
nomijama. Dana je mogućnost brojnim
uzgajalima pataka za nabavu prvokla-
snog rasplodnog materijala i to u veli-
kom broju. Brojna rasplodna jata pata-
ka otpremljena su mnogim poduzećima
i poljoprivrednim dobrima ne samo na
području NRH, već i na području NR
Slovenije i Makedonije.

Na osnovu izvršenih pokusa uzgoja
pataka kroz četiri godine na pet raznih
objekata stečena su dragocjena isku-
stva, koja su među ostalim dala jasan
odgovor na postavljenu tezu Ribarsko-
Pačarskog gospodarstva. Uzgoj pataka
kao i ribe dvije su odijeljene grane sto-
čarstva, koje nemaju ništa zajednič-
koga. Pokusi uzgoja pataka vezani iz-
ričito na površinu ribnjaka nisu uspje-
li. Male patke tokom rasta ne mogu ko-
ristiti naravnu hranu u ribnjacima, dok
se odrasle patke zadržavaju samo na
plitkim ribnjacima i zimovnicima, u ko-
jima se gaji i drži riblji mlad. U tako-
vim ribnjacima patke oduzimaju mladu
ne samo dodanu hranu, već i uništava-
ju same mladunce. Na osnovu navedenih
rezultata pokusnog Pačarsko-ribarskog
gospodarstva dolazimo do zaključka: uz-
goj pataka na ribnjacima nije imao
uspjeha, i na intenzivno vođenim rib-
njacima patkama nema mjesta.

Ing Nikola Fijan